

6. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку. – К., 2000. – 690 с.
7. Брызгалін А.В., Берник В.Р., Головкин А.Н., Демешева Е.В. Налоговый учёт. Анализ взаимодействия и противоречий налогообложения и бухгалтерского учёта. – М.: Аналитика-Пресс, 1997. – 112 с.
8. Бутинець Ф.Ф., Шатило Н.В. Податковий облік в Україні. – Житомир, 1998. – 914 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь, ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
10. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Податковий облік і звітність на підприємствах. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 448 с.
11. Иванов Ю.Б., Карпова В.В., Карпов Л.Н. Налоговый менеджмент. – Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2006. – 436 с.
12. Крисоватий А.І., Кізім А.Я. Податковий менеджмент. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.
13. Найденко А.Е. Налоговый учёт: проблемы развития // Бизнес Информ. – 2007. – №12 (2). – С.47-50.
14. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. Податковий облік. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 260 с.

Отримано 05.10.2009

УДК 330.13.336

С.Б.ТИМОФІЄВА, І.А.ОСТРОВСЬКИЙ, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ДО ПИТАННЯ ПРО ФІНАНСОВУ ІНФРАСТРУКТУРУ ТА ВПЛИВ НА ЇЇ РОЗВИТОК ІНСТИТУТІВ КОНКУРЕНЦІ Й УПРАВЛІННЯ

Розглядаються деякі інституціональні аспекти розвитку фінансової інфраструктури.

Рассматриваются некоторые институциональные аспекты развития финансовой инфраструктуры.

Considers some institutional aspects of the financial infrastructure.

Ключові слова: інфраструктура, фінансова інфраструктура, інструментальна фінансова інфраструктура, організаційна фінансова інфраструктура, мотиваційний характер відносин конкуренції, управлінська фінансова інфраструктура.

Ринкова економіка, в основі якої лежить гостра конкуренція за ресурси та ринки збуту, зумовила поглиблення спеціалізації у всіх сферах життя, в тому числі й у фінансовій, що призвело до виникнення різноманітних установ, органів, інституцій у фінансовому середовищі, які спеціалізуються на певних видах фінансових операцій і формують фінансову інфраструктуру в ринковій економіці.

У вітчизняній економічній науці поняття фінансова інфраструктура та інституціональні аспекти розвитку її функціонування на сьогодні не отримали достатнього розвитку. Мета даної статті – проаналізувати певні існуючі в економічній думці підходи до визначення фі-

нансової інфраструктури та означити деякі інституціональні аспекти її функціонування та розвитку.

Поняття „фінансова інфраструктура” досить широко використовується у сучасній економічній думці, але не зважаючи на це досить немає чітко визначення, оскільки вживання даного терміну не супроводжувалося чітким відповідним поясненням та обґрунтуванням. Так більшість авторів, вживаючи даний термін, акцентує увагу на окремі її аспекти, не аналізуючи поняття в цілому. Термін „фінансова інфраструктура” вживається як умова вирішення конкретної проблеми, наприклад розвитку малого бізнесу [1]. Інші визначають термін „фінансова інфраструктура” як ключову сферу фінансів, що включає фінансовий ринок і систему органів управління фінансами [2]. Треті розглядають фінансову інфраструктуру як складову фінансової системи, включають до неї законодавчо-нормативне, науково-методичне і кадрове забезпечення, системи фінансових установ [3]. Незважаючи на це, автори, розглядаючи рівні економічної системи, виділяють економіку ринкових інфраструктурних підсистем: банківська, фінансова, податкова, грошова, що засвідчує чітко визначений фінансовий зміст наведених складових. Деякі автори ототожнюють інфраструктуру фінансового ринку з інфраструктурою ринку цінних паперів [4]. На думку інших авторів, „фінансова інфраструктура” є складним і широким поняттям й потребує детального дослідження. Вони визначають фінансову інфраструктуру через загальне розуміння терміну „інфраструктура”, який визначається як „комплекс галузей народного господарства (сфери матеріального і нематеріального виробництва), які обслуговують промисловість і сільське господарство, до якої віднесено дві складові: виробничу інфраструктуру (транспорт, зв’язок, енергопостачання, санітарно-технічне обслуговування) та невиробничу (житлово-комунальне господарство, освіта, охорона здоров’я). При цьому фінансова складова економічної інфраструктури не виділяється як частина загальної інфраструктури ринкової економіки, визначаються окремі фінансові елементи, такі як фондові і валютні біржі, їх функції [5].

Беручи до уваги сутність і функції фінансів, їх можна розглядати як складову економічної інфраструктури, бо фінанси існують не самі по собі, а заради забезпечення потреб громадян, підприємств, держави і будь-яка фінансова операція пов’язана з суспільним відтворенням. Виходячи з розуміння забезпечувальної ролі фінансів, засад їх функціонування, фінансова інфраструктура характеризується в двох вимірах: по-перше, фінансова інфраструктура – це сукупність елементів, за допомогою яких опосередковуються фінансові відносини, використання

яких і забезпечує задоволення потреб суспільного відтворення; по-друге, фінансова інфраструктура закономірно може розглядатись як сукупність елементів, що забезпечують функціонування фінансів як суспільного інституту в інституціональному, управлінському зрізах. Оскільки обидва виміри фінансової інфраструктури тісно взаємозв'язані, то її можна розглядати як єдине цілісне явище.

Фінансова інфраструктура є складним, багатоаспектним явищем, тому її важливо аналізувати не тільки через характеристику складу суб'єктів, а й через аналіз набору засобів, що вони використовують. Такими складовими фінансової інфраструктури є організаційна фінансова інфраструктура та інструментальна фінансова структура, їх елементи представлено в табл.1, 2.

Таблиця 1 – Інструментальна фінансова інфраструктура

Інструментальна фінансова інфраструктура		
Фіскальний сектор Податки і збори Внески і відрахування Позики Грошова емісія Державні трансфери Державні інвестиції Пенсії Допомога	Фінансовий сектор Страхові внески Страхові відшкодування Пенсії Допомога	Фінансовий сектор Депозити Кредити Лізинг Факторинг Франчайзинг
Фінансовий сектор Акції Облігації Деривативи Векселі	Неекономічні агенти Умови торгівлі Лістинг Котирування Фондові індекси	Неекономічні агенти Інформаційні збірники Рейтинги Аналітичні огляди

Таким чином, можна зазначити, що в Україні сформовано основи фінансової інфраструктури ринкової економіки. Враховуючи те, що ця інфраструктура зорієнтована на залучення фінансових ресурсів та їх направлення в економіку і основними інвесторами при цьому є домогосподарства, умови успішного розвитку все більше залежать від впливу інститутів конкуренції та управління.

Аргументація конкурентно-мотиваційного механізму закону конкуренції виходить з аналізу мотиваційних особливостей, які відображують специфічну роль ринкових мотивів та комерційних стимулів як самостійно взаємодіючих структурно-функціональних елементів з іншими елементами сучасного ринкового процесу, зокрема ринкової інфраструктури. Конкурентно-мотиваційний механізм закону конкуренції трансформує об'єктивну необхідність прояву конкурентно-

мотиваційної активності усіма учасниками сучасного ринкового процесу в суб'єктивну можливість реалізації кожним з них конкурентних здібностей.

Таблиця 2 – Організаційна фінансова інфраструктура

Управлінська фінансова інфраструктура	<p>Нефінансовий сектор: Фінансові служби підприємств і управлінських структур</p> <p>Фіскальний сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Міністерство фінансів - ДПА - Державне казначейство - Контрольно-ревізійна служба - Рахункова палата - Пенсійний фонд - Дирекція фондів соціального страхування - ДКЦПФР - Державна комісія регулювання ринку фінансових послуг
Інституційна фінансова інфраструктура (фінансові інститути)	<p>Фінансовий сектор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Страхові компанії - Недержавні пенсійні фонди - Національний банк - Комерційні банки - Небанківські кредитні установи - Лізингові компанії - Факторингові компанії - Інститути суспільного інвестування - Компанії з управління активами
Обслуговуюча фінансова інфраструктура	<p>Організаційні посередники:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фондові біржі - Валютні біржі - Реєстратори - Брокерські контори - Дилерські контори - Депозитарії <p>Послуги фінансової діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аудиторські фірми - Рейтингові агентства - Консалтингові фірми - Бюро кредитних історій - Інформаційні агентства - Ріелтерські контори - Фінансова аналітика

Трансформаційний період становлення конкурентно-мотиваційних механізмів ринку, пов'язаний з постіндустріальним етапом розвитку, супроводжується послідовною інтеграцією ринкових мотивів і комерційних стимулів, що поступово спричиняє утворення нових конкурентних мотивів, які самостійно впливають на постійне підвищення конкурентоздатності економіки.

Мотиваційний характер відносин конкуренції предметно виявля-

ється в явищі та законі конкуренції при їх здійсненні у ринково-комерційному процесі, що протікає в умовах ринку, ефективність якого обумовлена ступенем розвитку ринкової інфраструктури взагалі, а значить і її складовою – фінансової інфраструктури.

Передумови ефективного функціонування сучасного ринку обумовлені ступенем розвитку інституту управління. Управлінська фінансова інфраструктура представлена, по-перше, сукупністю фінансових органів, які виконують функції щодо оперативного управління у сфері державних фінансів, регуляторної діяльності інституцій фінансового й страхового ринків, ринку фінансових послуг; по-друге, фінансовими службами галузевих міністерств і відомств, підприємств, організацій і установ. Сформована в Україні управлінська фінансова структура є досить дієздатною і відповідає сучасним вимогам. Фінансові органи наділені достатніми повноваженнями для реалізації своїх функцій. Однак результат їх діяльності сьогодні не може задовольнити суспільство.

1. Кузьмін О.Є., Комарницький І.М. Фінансова інфраструктура для підтримки малих підприємств // Фінанси України. – 2003. – №2. – С.87.

2. Фінанси / За ред. В.І.Оспіщева. – К.: Знання, 2006. – 543 с.

3. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / За ред. Г.Н.Климко, В.П.Нестеренко. – К.: Знання - Прес, 2004. – 615 с.

4. Шелудько В.М. Фінансовий ринок. – К.: Знання - Прес, 2003. – 350 с.

5. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник. Т.1. – Львів: Світ, 2005. – 627 с.

Отримано 02.09.2009

УДК 336.225.674 : 339

О.Т.ОЛЕНДІЙ

Київський національний торговельно-економічний університет

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ОЦІНКИ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ СУБ'ЄКТОМ КОНТРОЛЮ

Проаналізовано проблеми сучасної методики оцінювання виконання бюджетних програм за допомогою результативних показників. Запропоновано комплексну систему оцінки виконання бюджетної програми. Представлено факторну модель оцінки досягнення мети програми та вирішення проблемної ситуації.

Проанализированы проблемы современной методики оценивания исполнения бюджетных программ с помощью результативных показателей. Предложена комплексная система оценки исполнения бюджетной программы. Представлена факторная модель оценки достижения целей программы и решения проблемной ситуации.

Issues of modern budgetary programs execution rating technique has been analyzed with a help of effective indicators. Complex system of budgetary programs execution rating has been introduced by the author. Factor model for program goals achievement rating and problem situation solution have been presented.